

Glasbeno šolstvo na Spodnjem Štajerskem med drugo svetovno vojno

Povzetek

Glasbena matica (GM) je bila med obema vojnama osrednja mariborska glasbena ustanova. Z vsemi dejavnostmi, ki jih je vključevala (glasbeno izobraževanje, koncertna dejavnost), si je prizadevala za dvig splošne glasbene kulture v severovzhodnem delu Slovenije in tako vse do okupacije leta 1941 bogatila nacionalno podobo glasbenega življenja. Izobraževalno delo mariborske GM je v času druge svetovne vojne prevzela Glasbena šola za mladino in ljudstvo (Musikschule für Jugend und Volk), ki je bila organizirana v okviru Štajerske mreže glasbenih šol (Steirische Musikschulwerk). Že samo nekaj tednov po otvoritvi je štiri glasbene šole obiskovalo 1000 učencev instrumentalistov.

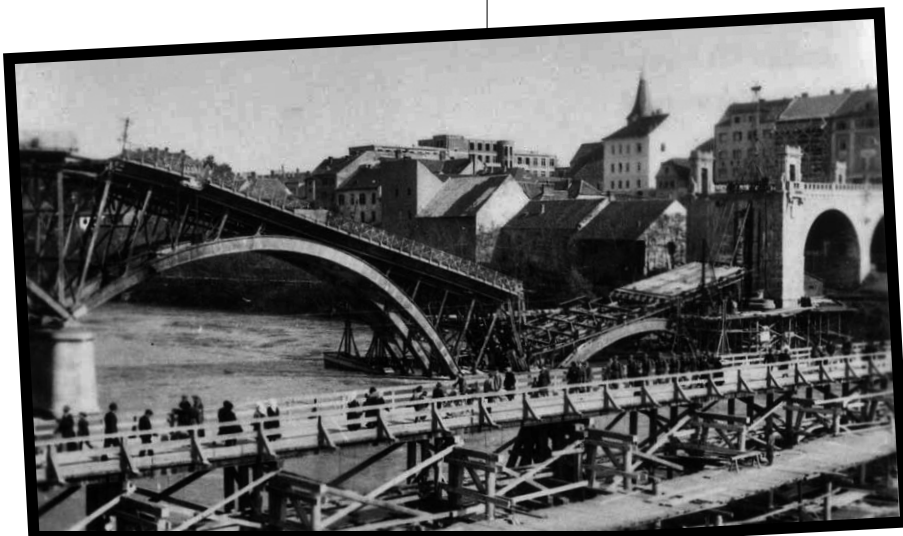
Ključne besede: Glasbena matica Maribor, Štajerska mreža glasbenih šol, Glasbena šola za mladino in ljudstvo

Music Schools in Lower Styria during the World War II

Abstract

The Society Glasbena matica (GM) was the central musical institution of Maribor between both Wars. With all the activities it involved (musical education, concert life), it sought to rise the general musical culture in the north-eastern part of Slovenia, and until the occupation in 1941 enriched the national image of the musical life. The educational works of GM Maribor during the World War II was taken over by the Music School for Youth and Adults (Musikschule für Jugend und Volk) which was organized within The network of music schools in Styria (Steirische Musikschulwerk). Just a few weeks after opening, 1000 students instrumentalists were enrolled in four music schools.

Key words: The Society Glasbena matica Maribor, Network of music schools in Styria, Music school for youth and adults

Porušen Državni most v Mariboru in gradnja zasilnega mostu, april 1941. Hrani Muzej narodne osvoboditve Maribor.

Z vdorom okupatorja leta 1941 je na slovenskem Štajerskem začel veljati nov upravni, gospodarski, politični in kulturni red. Izganjanje Slovencev in naseljevanje Nemcev, sprememba zunanjega videza dežele, uničevanje slovenskega družbenega življenja, uničevanje slovenske kulture ter ponemčevanje v raznarodovalnih organizacijah, otroških vrtcih in šolah so bili le najvidnejši okupatorjevi ukrepi, namenjeni popolnemu ponemčevanju Slovencev.¹ Na okupiranem Štajerskem so nacisti takoj vpeljali svoj šolski sistem. Večino slovenskih učiteljev so izselili in pripravili ter zaposlili svoje pedagoške delavce. Slovenske šole so ukiniteli. Učni jezik nemških šol je bila le nemščina. Takoj so odprli posebne jezikovne tečaje za učenje nemščine. Šole so postale središča za ponemčevanje prebivalstva.²

Ustanavljanje nemških šol je bil jasen raznarodovalni ukrep. Zvezno vodstvo Štajerske domovinske zveze (Der Bundesführung des Steirischen Heimatdienst) si je postavilo štiri osnovna načela: da bodo na Spodnjem Štajerskem le nemške šole, v katerih bodo poučevali le v nemškem jeziku, da ne bo niti dvojezičnega pouka niti manjšinskih šol, da bosta delo šole in delo nacistične mladinske organizacije »Deutsche Jugend« povezana in postavljena na skupne temelje ter da bodo šole središče ponemčevalnega dela. Hitler je šefu civilne uprave za okupirano Spodnjo Štajersko, pokrajinskemu vodji nacistične stranke – gavljatjerju NSDAP (Nemške nacionalsocialistične delavske stranke) in državnemu namestniku dr. Siegfriedu Uiberreitherju, izdal pooblastilo, da naredi Spodnjo Štajersko tako nemško, kot je preostala Štajerska.³ Okupatorjeva odločitev,

da za središče svoje okupacijske enote Spodnje Štajerske izbere Maribor, je pomenila tudi poseben status mesta v nacističnih ponemčevalnih načrtih. To se je kazalo že v prvih dneh okupacije, ko so se v mestu naselili osrednji okupatorjevi uradi. V nekaj dneh je bil postavljen ukinitveni komisar za društva, organizacije in združenja ter nato urad pooblaščenca državnega komisarja za utrjevanje nemštva. Naloga prvega je bila razpustiti slovenska društva in organizacije, slednji pa naj bi zaplenil njihovo premoženje. Že v prvih dneh so nacisti v Mariboru poleg industrijskih, trgovskih in obrtnih obratov ukiniteli 45 društev in organizacij.⁴ Med njimi tudi Glasbeno matico (GM) Maribor, med letoma 1919 in 1941 osrednjo glasbeno ustanovo v mestu, ki je združevala bogato izobraževalno in koncertno dejavnost. Njeno celotno premoženje, inventar in društveni arhiv »je bilo razmetano in uničeno«. Nemški okupator si je dal izplačati skoraj 40.000 din društvenega imetja.⁵ Nekaj učiteljev nekdanje glasbene šole GM je bilo razporejenih na druge šole, večinoma so jih nasilno preselili, izgnali, internirali, nekateri pa so se sami umaknili iz Maribora. Znanega mariborskega violončelista Otona Bajdeta so internirali, a se je kmalu vrnil v orkester mariborske opere. Tam sta igrala tudi Taras Poljanec in Dimitrij Tančević. Učiteljici Marijo Finžgar in Lizo Serajnik so izselili v Srbijo, učitelj in skladatelj Ubald Vrabec in učiteljica Jožica Kalc sta odšla v Trst, Zora Ropas v Novo mesto, nato v Ljubljano, učitelj in skladatelj Karol Pahor pa v Ljubljano, od koder je po kapitulaciji Italije odšel v partizane.⁶

Z delovanjem nemških ljudskih, meščanskih in višjih šol, učiteljišč, poklicnih in strokovnih šol je začela delovati tudi

1 Ferenc, T., Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941–1945, Maribor 1968, str. 731.

2 Šolstvo na slovenskem ozemlju v obdobju 1941–1945 (katalog ob razstavi Slovenskega šolskega muzeja, ur. France Ostanek), Ljubljana 1971, str. 8.

3 Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark, herausgegeben vom Amte Schulwesen in der Bundesführung des Steirischen Heimatbundes, Marburg an der Drau im Oktober 1941, str. 5, 7.

4 Žnidarič, M., Maribor med okupacijo in narodnoosvobodilnim bojem, v: Maribor skozi stoletja, Razprave, Maribor 1991, str. 418.

5 Ka-, Občni zbor Glasbene matice v Mariboru, v: Večernik 1 (1945), št. 91, 92, 93 (22. 12.), str. 4.

6 Budkovič, C., Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem II, Ljubljana 1995, str. 363, 364.

Štajerska mreža glasbenih šol (Steirische Musik-Schulwerk) na Spodnjem Štajerskem. Za ravnatelja novoustanovljene mariborske Glasbene šole za mladino in ljudstvo je bil imenovan Hermann Frisch. Pouk se je začel 12. maja 1941.

Karl Romich, pooblaščenec Štajerske mreže glasbenih šol za Spodnjo Štajersko, je zapisal, da je bila v Mariboru, Celju in Ptujju prisotna skoraj 90-letna tradicija glasbenega šolstva, poučevali pa so znani glasbeni učitelji, kot sta R. v. Moissisovich in Franz Degner, kasnejši direktor graškega konservatorija in Visoke šole za glasbo v Weimarju. Nadalje je ocenjeval, da jugoslovansko vodstvo v preteklosti ni imelo razumevanja za glasbeno izobraževanje mladine. Prednost naj bi imeli le premožnejši učenci, »drugi niso mogli niti kupiti instrumenta niti plačati šolnine«, glasbeni učitelji pa da so morali – zaradi slabih gmotnih razmer – za preživetje igrati v kavarnah in poučevati privatno.⁷

Prednostna naloga nemških glasbenih šol je bila pridobivanje učencev. V ta namen je bil med 15. in 22. junijem 1941 organiziran šolski glasbeni tabor, kjer so zainteresirani lahko dobili vpogled v potek glasbenega šolanja. V času pripravljanih del za ustanovitev glasbenih šol v okviru Štajerske mreže glasbenih šol pa so potekale tudi številne kulturne prireditve. Prvi večji umetniški dogodek »na osvobojenem ozemlju« je bila izvedba Händlovega Vojskovodje v mariborskem gledališču pod vodstvom dr. Felixa Oberborbecka. Vaški večeri dvaindvajsetih šlezjskih glasbenih učiteljev, ki jih je obiskalo okoli 800 ljudi, in številni nastopi devdesetih študentov graške Visoke šole za glasbeno vzgojo v skoraj 30 krajih Spodnje Štajerske pa so predstavljali dragocene pogoje za nadaljnja ustanavljanja glasbenih šol.⁸

Slovesnost ob otvoritvi štirih glasbenih šol pod okriljem Štajerske mreže glasbenih šol, v Mariboru, Celju, Ptujju in Trbovljah, je potekala 13. septembra 1941 v dvorani mariborskega Heimatbunda. Nastopila sta zbor in orkester Državne visoke šole za glasbeno vzgojo iz Gradca pod vodstvom dr. Felixa Oberborbecka in Josefa Schräcksnadela. Ob otvoritvi je spregovoril vodja Štajerskih glasbenih šol za mladino in ljudstvo dr. Ludwig Kelbetz in poudaril, da je okrog 200 prireditev Visoke šole za glasbo v 32 krajih dokaz revolucionarne moči melodije in da »glasba ni le umetnost, temveč duhovna moč in politično orožje«. V govoru je nadalje orisal delovanje in razvoj Štajerske mreže glasbenih šol, ki je bila ustanovljena že leta 1918 in je do otvoritve na Spodnjem Štajerskem štela že 17 glasbenih šol s 24 izpostavami in 3400 šolarji in študenti. Večina

teh šolarjev je dosegla najmanj srednjo raven instrumentalne izobrazbe. Metode poučevanja so za tisti čas veljale kot moderne, saj so omogočale, da je večina šolarjev dosegla najmanj srednjo raven obvladovanja instrumenta. Nadalje je vodja v govoru poudaril, da Štajerska mreža glasbenih šol ponuja poleg čistega glasbenega šolanja tudi glasbenopolitično vzgojo. Po terenskih pripravah na Spodnjem Štajerskem so leta 1941 tako začele delovati šole v Mariboru, na Ptujju, v Celju in Trbovljah. Ugotavljal je, da s šolami niso prišli na povsem nemuzikalno območje, in omenjal dotedanje dosežke moških pevskih društev. Izrazil je mnenje, da je izgradnja te učinkovite mreže glasbenih šol dolgoročen proces, ki zahteva resno delo v tesnem sodelovanju z nemško mladino in Štajersko domovinsko zvezo. Svečano je glasbene šole odprl sam šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko dr. Siegfried Uiberreither. V slavnostnem govoru je izrekel naslednje misli: »Kdor se ukvarja z glasbo, mu je znano, da dve uri muziciranja odtehtata en teden trdega dela in mora biti dostopno vsakomur.« Nadalje je navzoče nagovoril: »Hvaležni moramo biti Stvarniku, da se boj vrši v času, ko je Nemčija močna kot še nikoli in jo vodi Adolf Hitler.«⁹

13. septembra 1941, ob otvoritvi spodnještajerskih glasbenih šol, je bilo h glasbenemu pouku prijavljenih že 400 učencev. Nekaj tednov po otvoritvi je štiri glasbene šole obiskovalo 1000 učencev instrumentalistov. Število glasbenih šol se je po enem letu povzpelo na 8, število učencev pa na 1600. Poučevalo je približno 20 rednih in 40 honorarnih učiteljev. Na šolah so ob koncu leta organizirali glasbene dneve, na katerih so prikazali prerez enoletnega delovanja.

Karl Romich je 17. julija 1942 v Marburger Zeitungu objavil svoja videnja enoletnega delovanja glasbenih šol na Spodnjem Štajerskem. Da je bilo omenjeno geografsko območje glasbi naklonjeno, je zapisal že v knjižici *Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark*. Dokaz muzikalnosti tukaj živečih ljudi je potrjevalo tudi dejstvo, da so po enem letu povsod zvenele nemške pesmi. Ni bila redkost, da so dečki in deklice, ki prej niso razumeli niti ene nemške besede, po enem letu poznali od 30 do 40 nemških pesmi, kar je bila »čudovita osnova« za nadaljnje delo na področju glasbene vzgoje. Svoje prepričanje je podkrepil z mi-slijo: »Prvotno nemške, nato tuje šole so nam bile prepuščene v popolnoma zanemarjenem stanju.«

Poleg poučevanja instrumentov je bilo v okviru glasbenih šol načrtovano še osnovanje pevskih in glasbenih skupin, fanfarnih in instrumentalnih sprevodov ter pihalnih in železniških orkestrrov. Ideja je bila uresničljiva, saj so bili glasbeni učitelji tudi sicer politično dejavni. V največ primerih so bili postavljeni za vodje nemške mladine Štajerske domovinske zveze. Z »vestnim in živahnim« poučevanjem in načrtnim usmerjanjem v študij instrumentov bi bil postavljen temelj zasedb za

⁷ *Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark*, herausgegeben vom Amte Schulwesen in der Bundesführung des Steirischen Heimatbundes, Marburg an der Drau im Oktober 1941.

⁸ Romich, K., *Ein Jahr Steirisches Musikschulwerk*, v: *Marburger Zeitung (MZg)* 82 (1942), št. 198 (17. 7.), str. 4; *Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark*, herausgegeben vom Amte Schulwesen in der Bundesführung des Steirischen Heimatbundes, Marburg an der Drau im Oktober 1941.

⁹ *Die Kunst dem ganze Volke*, v: *MZg* 81 (1941), št. 230 (15. 9.), str. 5, 6.

prireditve. V središče glasbene vzgoje bi bili postavljeni pesem in skupinsko muziciranje, za ljubitelje glasbe še posebej zanimivi in spodbudni obliki glasbenega poustvarjanja.¹⁰

Marburger Zeitung nas seznanja, da je v začetku aprila 1942, manj kot leto po ustanovitvi prvih Glasbenih šol za mladino in ljudstvo na Spodnjem Štajerskem, bilo v okviru Štajerske mreže glasbenih šol ustanovljenih 6 glasbenih šol z okrog 1200 učenci. Aprila 1942 je bila ustanovljena še glasbena šola v Radljah ob Dravi, njeni organizatorji pa so v naslednjih tednih in mesecih napovedovali še otvoritve glasbenih šol v drugih krajih.¹¹

Nastop učencev nemške glasbene šole je po prvem letu delovanja v Marburger Zeitungu ocenil Eduard Butchar. Nemci so zaključek šolskega leta obeležili s prireditvijo, imenovano »Musizierstunde«, ki je zamenjala dotedanje produkcije. Preimenovanje je imelo globlji pomen. Nekdanji nastopi oziroma produkcije so bili v prvi vrsti prikaz posameznikovega znanja, »Musizierstunde« pa prikaz skupinskega delovanja v glasbeni šoli. Nov pristop h glasbenem poučevanju se je po Butcharjevem mnenju izkazal za pravičnega. Temeljal je na spoznanju, da se talent lahko razvije le v okviru skupinskih dosežkov – igranja v orkestru ali skupini, kar je bilo temeljno vodilo delovanja glasbene šole.

Ravnatelj mariborske glasbene šole Hermanna Frischa, sicer zborovodja mariborskega nemškega Moškega pevskega društva (Männergesangsverein) in učitelj klavirja v zasebni šoli, je Butchar opisal kot »odličnega pedagoga in prav tako dobrega organizatorja, ki mu ni težko slediti modernemu poučevanju glasbene vzgoje«.

Prireditve, ki je potekala v začetku julija, je bila razdeljena na dva dela. Prvi večer so se predstavili mlajši učenci, na drugem pa že izkušenejši. Na začetku slednjega je nastopil šolski orkester pod vodstvom Karla Romicha. Izvedel je Koračnico iz Händlovega Priložnostnega oratorija in nato spremljal izvajanje šolske pevske skupine, ki jo je vodil Hermann Frisch. Nadalje je nastopilo 13 učencev višjih razredov, od katerih jih 5 zasledimo na seznamu gojencev glasbene šole GM v šolskem letu 1939/40, kar dokazuje nadaljevanje glasbenega šolanja učencev GM na nemški Glasbeni šoli za mladino in ljudstvo. Učenci klasičnih inštrumentov so izvajali predvsem dela nemških skladateljev Bacha, Beethovna, Schuberta in Schumanna ter Jensena, Dwellla in Sindinga, duo citer in kitare ljudsko pesem in alpski ples, učenka solopetja pa se je predstavila s skladbo Johanna Straußa. Med nastopajočimi je člankar najbolje ocenil Ivana

10 Romich, K., Ein Jahr Steirisches Musikschulwerk, v: MZg 82 (1942), št. 198 (17. 7.), str. 4. Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark, herausgegeben vom Amte Schulwesen in der Bundesführung des Steirischen Heimatbundes, Marburg an der Drau im Oktober 1941.

11 6 Musikschulen mit 1200 Schülern im Unterland, v: MZg 82 (1942), št. 119 (29. 4.), str. 5.

Palla. Ob klavirski spremljavi je izvedel dva stavka Mozartovega Koncerta za violino v D-duru. Palla je Butchar neskromno opisal kot »največji glasbeni talent naše domovine v zadnjih letih«.

Uresničevanje ideje o skupinskem izvajanju sta po Butcharjevem mnenju potrdili še dve izvedbi, in sicer »skrbno naštudirano, ritmično in melodično zadovoljiv« Finale Mozartove Simfonije št. 35, ki ga je izvajal šolski orkester, v njem sodelujoči učenci pa so kazali »brez izjeme veliko glasbeno nadarjenost in solidno tehnično znanje«, ter skladba Hansa Jentscha Wenn die Stürme Leben wecken v izvedbi šolskega orkestra in pevske skupine pod vodstvom Karla Romicha.

Ob koncu šolskega leta je nastopilo kar 31 mlajših učencev, med njihovimi imeni pa ne zasledimo učencev predvojne GM. Predstavili so se predvsem v duetih in tercetih, izvajali pa so večinoma alpske in štajerske plese ter ljudske pesmi. Violinista je največkrat spremljal pianist ali kitarist, učence kljunaste flavte kitarist, v dveh točkah so se predstavile učenke na klavirju štiriročno, nastopil je trio violine, kitare in kljunaste flavte, trio klavirja, violine in violončela ter duet citer. Ob sklepu prireditve je z alpsko ljudsko pesmijo nastopil dekliški zbor ob spremljavi orkestra, sestavljenega iz harmonike, violin, violončela in kljunastih flavt.

Poleg ravnatelja Frischa, ki je poučeval klavir in petje, je na mariborski šoli poučevalo oziroma delovalo še 14 učiteljev: Karl Romich (šolski orkester), Elfriede Herzog (klavir), Roman Klasinc (klavir), Helene Grögl (klavir), Anton Zapletal (klavir), Fanny Bodners (klavir), Johanna Srebre (klavir), Ludmilla Druzovič (klavir, petje), Arthur Michl (violina), Engelbert Jerabek (violina), Emil v. Jettmar (violina), Grete Pelikan (violončelo, kljunasta flavta), Georg Dolinschek (kitara) in Hans Skalar (citre, kitara).¹² Roman Klasinc je bil tako edini učitelj iz predvojne GM.

Tudi ob koncu drugega šolskega leta, v začetku julija 1943, so učenci glasbene šole v mali koncertni dvorani Štajerske domovinske zveze predstavili prerez celoletnega dela, ki ga je člankar časnika Marburger Zeitung ocenil kot odličnega. Predstavili so se učenci, ki so jih pripravili koncertni mojster violinist Arthur Michl, koncertni pianist Roman Klasinc, učiteljice klavirja Fanny Bodner, Ludmilla Druzovič, Helena Grögl, Maria Kaffou in Johanna Srebre, učiteljica violine Käthe Ehrhard, učiteljica petja in violončela Grete Pelikan, učiteljica kljunaste flavte Sigrid Reiser, učitelj pihal Wilhelm Klampfer, učitelj kitare Georg Dolinschek, učitelj citer Hans Skalar in učiteljica harmonike Emillie Stante.

12 E. Butchar, M. von Vesteneck, Der Weg der Jugend ins Reich der Tondichter, v: MZg 82 (1942), št. 187 (6. 7.), str. 6, 7; Poročilo ob XXI. šolskem letu 1939–1940, GM Maribor 1940.

Glavni trg po bombnem napadu 14. oktobra 1944.
Hrani Muzej narodne osvoboditve Maribor.

Hermann Frisch, »zaslužni direktor zavoda s skoraj 800 učenci«, je ob priložnosti nastopa kratko orisal glavne težnje moderne, nacionalsocialistične glasbene vzgoje in izrazil nasprotovanje brezplodnemu urjenju tehničnih spretnosti: »Ravnatelj glasbe gospod Frisch si med drugim prizadeva, da vidi pri današnjem pouku glasbe – v nasprotju s poukom nekoč, ki si je pogosto zadal za cilj brezploden "dril" tehničnih spretnosti in le v redkih izjemah dosegljiv virtuozi cilj – kot svojo posebno nalogo v tem, kako resnično približati globino vse umetnosti ljudstvu, jo usidrati v njeni notranjosti in ne z bedno muko dresiranimi prsti, temveč naj bo to stvar srca in kolikor se da, jo približati k notranji lasti, ki je ne izgubimo, in naj postane zvesta življenjska sopotnica vseh učečih se.«¹³

Slovenec je 14. aprila 1943 objavil podatke, da je na Spodnjem Štajerskem delovalo skupaj 360 ljudskih šol s 85.519 učenci in učenkami, 26 glavnih (meščanskih) in dve pomožni šoli. Na slednjih je bilo 1073 učiteljev. Nadalje je delovalo 6 višjih šol (srednje šole in gimnazije), 3 učiteljišča, državna, gospodarska srednja šola, 2 kmetijski šoli, 15 obrtniških poklicnih šol, 8 poljedelskih zimskih šol, 7 kmetijskih strokovnih in viničarskih šol, 5 okrožnih in 7 krajevnih glasbenih šol.¹⁴

V začetku šolskega leta 1944/45 je bil pouk na večini nemških šol na Gorenjskem in Štajerskem zaradi narodnoosvobodilnega boja prekinjen. Šole so bile osnovne okupatorjeve postojanke za prevzgojo in vzgojo slovenskih otrok in njihovo ponemčenje. Nemški učitelji in učiteljice niso le poučevali v šolah, temveč so tudi vodili tečaje nemškega jezika, nemško mladinsko organizacijo in bili člani Štajerske domovinske zveze in NSDAP, tako da je narodnoosvobodilno gibanje že zgodaj začelo zavirati njihovo delo.¹⁵ Deloma je bilo šolstvo ohromljeno zaradi bombnih napadov na Maribor. Prvič je bilo mesto bombardirano 7. januarja 1944. Do oktobra bombardiranj ni bilo, nadaljevala pa so se 13. oktobra 1944 in niso prenehala vse do 12. aprila 1945.¹⁶

Mariborska Glasbena šola za mladino in ljudstvo je prvo leto delovala v Kopaljški ulici 11, nakar se je preselila v nekdanje društvene prostore GM v poslopiju Union, kjer je ostala do konca. V tem času je nemško glasbeno šolo obiskovalo od 200 do 300 učencev, med njimi tudi učenci nekdanje GM. Po mnenju znanega mariborskega glasbenega pedagoga Vlada Goloba pouk na šoli zaradi »nove smeri, ki jo je šola ubrala« zaradi vojnih razmer ter največ zaradi bombnih napadov, ni bil uspešen in je po 14. oktobru 1944 »skoraj povsem prenehal.«¹⁷

13 E. i., Vorspielabend in Marburg, v: MZg 83 (1943), št. 193 (12. 7.), str. 6.
14 S Spodnjega Štajerskega, v: Slovenec 71 (1943), št. 84a (14. 4.), str. 3.

15 Ferenc, T., Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941–1945, Maribor 1968, str. 795, 796.

16 Žnidarič, M., Maribor med okupacijo in narodnoosvobodilnim bojem, v: Maribor skozi stoletja, Razprave, Maribor 1991, str. 437, 438.

17 Golob, V., Glasbeno šolstvo v Mariboru od 1919. leta, v: Srednja glasbena šola Maribor – 10 let v svobodi, Maribor 1955, str. 25.

Sklep

Izmed vseh umetnosti glasba prav gotovo najmočnejše vpliva na posameznikovo delovanje v družbi. Izraba njene moči pri krepitvi nacionalnih idej in zavesti ne preseneča. Nemški okupator si je zadal cilj, da bo glasbo in njen močan vpliv integriral v okolje, ki si ga je prilastil. Z bliskovito akcijo je razpredel široko mrežo glasbenih šol in v duhu nacionalsocialističnih idej spodbujal skupinsko inštrumentalno igro, petje ter igro na kljunasto flavto, kitaro, citre in harmoniko. Skozi ves proces šolanja so učenci izvajali predvsem nemške ljudske pesmi in plese ter skladbe nemških avtorjev. Kljub organizacijskim in izvedbenim prizadevanjem nemških učiteljev lahko z gotovostjo trdimo, da glasbene šole niso dosegle kakovosti slovenskih glasbenih šol pred okupacijo. Temu so botrovale vojne razmere, nižja umetniška raven, vprašljiva strokovnost učnih moči, zelo ozka programska usmerjenost, predvsem pa dejstvo, da se je glasba vseskozi zlorabljala za utrjevanje nacistične ideologije.

Viri in literatura

Časopisni viri

1. *6 Musikschulen mit 1200 Schülern im Unterland*, v: MZg 82 (1942), št. 119 (29. 4.), str. 5.
2. *Die Kunst dem ganze Volke*, v: MZg 81 (1941), št. 230 (15. 9.), str. 5, 6.
3. E. Butschar, M. von Vesteneck, *Der Weg der Jugend ins Reich der Tondichter*, v: MZg 82 (1942), št. 187 (6. 7.), str. 6, 7.
4. E. i., *Vorspielabend in Marburg*, v: MZg 83 (1943), št. 193 (12. 7.), str. 6.
5. Ka-, *Občni zbor Glasbene matice v Mariboru*, v: Večernik 1 (1945), št. 91, 92, 93 (22. 12.), str. 4.
6. Romich, K., *Ein Jahr Steirisches Musikschulwerk*, v: MZg 82 (1942), št. 198 (17. 7.), str. 4.
7. *Spodnjega Štajerskega*, v: Slovenec 71 (1943), št. 84a (14. 4.), str. 3.

Literatura

1. Budkovič, C., *Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem II*, Ljubljana 1995.
2. *Der Aufbau des Schulwesens in der Untersteiermark*, herausgegeben vom Amte Schulwesen in der Bundesführung des Steirischen Heimatbundes, Marburg an der Drau im Oktober 1941.
3. Ferenc, T., *Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941–1945*, Maribor 1968.
4. Golob, V., *Glasbeno šolstvo v Mariboru od 1919. leta*, v: *Srednja glasbena šola Maribor – 10 let v svobodi*, Maribor 1955.
5. *Poročilo ob XXI. šolskem letu 1939–1940*, GM Maribor 1940.
6. *Šolstvo na slovenskem ozemlju v obdobju 1941–1945* (katalog ob razstavi Slovenskega šolskega muzeja, ur. France Ostanek), Ljubljana 1971.
7. Žnidarič, M., *Maribor med okupacijo in narodnoosvobodilnim bojem*, v: *Maribor skozi stoletja, Razprave*, Maribor 1991.